

TĚŠÍNSKÉ
DIVADLO
ČESKÁ SCÉNA

Armin Petras

ANNA KARENINA

M. Słowiková, Z. Klusák

Ředitel a šéf České scény
Dramaturgyně České scény

Petr Kracik
Alice Olmová

Armin Petras / podle stejnojmenného románu L. N. Tolstého

Premiéra 27. 5. 2023

ANNA KARENINA

Režie
Překlad
Scéna
Kostýmy
Hudba
Dramaturgie

Michal Spišák
Petr Štědroň
Michal Hejmovský
Alena Schäferová
Slavo Solovic
Alice Olmová

Anna Karenina
Karenin její muž
Stefan Annin bratr
Dáša jeho žena
Kitty její sestra
Levin majitel statku z venkova
Vronský rytmistr a hrabě

Markéta Słowiková
Zdeněk Klusák
Petr Sutorý
Eliška Adamovská
Barbora Sedláčková
Tomasz W. Przybyla
Ondřej Frydrych

Inspice
Nápověda

Dominik Grác
Libuše Berková

Inscenace vznikla za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky a města Český Těšín

Lev Nikolajevič Tolstoj

Každý přemýšlí o změně světa, ale nikdo nepřemýšlí o změně sebe.

Lev Nikolajevič Tolstoj se stal již za svého života legendou. Pozornost přitahoval nejen bravurní prózou, ale i osobností a myšlenkami. Kontroverznost a osobitost se pojily se jménem Tolstého za jeho života i po jeho smrti a příběh reflexe Tolstého děl trvá dodnes. Tolstoj se narodil v hraběcí rodině na rodovém panství Jasná Poljana ve středním Rusku. Údělem příslušníka šlechtického stavu bylo sloužit vlasti na poli válečném i mírovém. Zároveň byl dědicem pozemkového majetku, včetně nevolníků, kteří byli k půdě připoutáni. Odpovědnost kladená na člověka jeho společenské vrstvy byla bohatě vyvážená postavením a možnostmi, kterých mohl využívat. Tolstoj se však nikdy nespokojil s tím, co měl, a toužil po vyšších duchovních hodnotách. Všestranný talent a hledání smyslu života jej vedly k různorodým aktivitám vymykajícím se z průměru jeho prostředí

i doby. V mládí začal v Kazani studovat orientální jazyky, ale pak pokračoval ve studiu práv. Univerzitní studia nedokončil a namísto toho se začal zabývat sebevzděláváním. Zároveň se rozhodl dosáhnout úspěchu ve společnosti. Ani tato cesta jej však nadlouho neuspokojila a Tolstoj plynule přešel k tvůrčí činnosti. Ta byla zpočátku vedena v psychologicko-sebereflexivním duchu, jenž dal vzniknout jeho prvnímu velkému dílu, což byla autobiografická trilogie Děťství – Chlapectví – Jinošství. Neklidná povaha jej však nenechala u jedné činnosti. Přitahovala ho vojenská služba. Tu absolvoval zpočátku na Kavkaze, slibujícím dobrodružné povaze nebezpečí, vzrušení i slávu. Mezitím však vypukla krymská válka, kterou prožíval v obléhaném Sevastopolu. Ze svých zkušeností vytěžil cyklus próz Sevastopolské povídky, které jej poprvé proslavily v žánru válečné literatury.

M. Słowiková, B. Sedláčková, O. Frydrych

Literatura se v jeho době stala hlavním médiem pro idealistické snahy ruské inteligence, pro polemiky filozofické, náboženské i společenské. Tolstoj stál mimo stranické zájmy tehdejší společnosti, i když z celkového vzruchu ruské kultury jeho tvorba profituje. Jeho díla vynikají i na pozadí nové realistické školy ruské literatury, již představovala taková jména, jako byl I. S. Turgeněv, I. A. Gončarov či F. M. Dostojevskij. Padesátá léta prožíval už jako úspěšný spisovatel s rozsáhlými plány. Tentokrát ho začala přitahovat pedagogika, která se stala jeho celoživotním koníčkem. Podnikl dlouhou cestu po Evropě; tu využil k nákupu pedagogické literatury a k seznamování s nejnovějšími trendy v tomto oboru. Výsledky svého zkoumání se snažil aplikovat ve škole pro rolnické děti, kterou založil v Jasné Poljaně. V té době napsal úspěšné prózy *Albert, Rodinné štěstí, Statkářovo jitro* či *Kozáci*. V roce 1862 se oženil se Sofií Andrejevovou Bersovou. Celkem se manželům Tolstým narodilo devět synů a čtyři dcery, pět dětí však zemřelo v raném

věku. Rodina se pro Tolstého stala na několik let hlavním smyslem života, aby pro něj později byla přítěží, jíž se toužil zbavit. Harmonie, kterou v tomto období pociťoval, se do značné míry odrazila v jeho dosud nejambicióznějším díle – románové eposeji *Vojna a mír*. V sedmdesátých letech se Tolstoj vzepjal k dalšímu rozsáhlému prozaickému opusu, který můžeme v mnohém vnímat jako antipod *Vojny a míru*. *Anna Kareninová* je románem společenským a sleduje milostnou i rodinnou problematiku zcela odlišně. Tolstoj skepticky přistupuje jak k možnosti vytvořit jednoduché rodinné štěstí, tak k roli lásky při formování života. Přestože velký a tragický příběh *Anny Kareninové* má svůj protipól ve šťastnějším příběhu *Kitty a Levina* (alter ego samotného spisovatele), tušíme, že v životě a tvorbě Tolstého nastane zásadní zlom. Ten předznamenala Tolstého autobiografická *Zpověď* z přelomu sedmdesátých a osmdesátých let. Zde autor nemilosrdně účtuje se svým dosavadním životem i tvorbou. Nastává období jeho duchovního hledání, které bude trvat až do konce života.

Autor cítil potřebu zásadní změny svých postojů, což vedlo k rozsáhlým reflexím i experimentům, jež jej proslavily jako myslitele i duchovní autoritu zároveň. Tolstoj odmítal evropskou uměleckou tradici, církev i stát. Pod vlivem J. J. Rousseaua, A. Schopenhauera a později také P. Chelického se stal kritikem stávajícího způsobu života a hodnot. Stále častěji se zabýval tématem smrti. Jeho hledání splynulo s celoevropskými touhami po změně. Aureola autentického hledačství přitahovala k jeho osobnosti pozornost celého světa. *Jasná Poljana* se stala poutním místem evropských intelektuálů [třikrát k Tolstému zavítal také T. G. Masaryk]. Tolstého názory byly osobitou směsicí konzervatismu, skepticismu i anarchismu. Záchranu svou i lidstva spatřoval v prostotě, imanentní víře a každodenní práci. Změnila se i jeho tvorba. Pokoušel se o psaní jednoduchých mužických povídek, které by srozumitelně vysvětlovaly hlavní životní pravdy. Na druhou stranu však rozkvětem procházela jeho povídková tvorba přinášející nadčasová díla, např. *Smrt Ivana Iljiče*, *Kreutzerova sonáta* či *Hadži Murat*.

Tolstoj se etabloval také jako úspěšný a novátorský dramatik (*Vláda tmy*, *Plody osvěty*, *Živá mrtvola*). Jeho poslední román *Vzkříšení* měl přinést syntézu nových idejí, které jej ovlivnily. Odmítl v něm oficiální Rusko, církev i stávající řád a oslavoval individuální svědomí a cestu za pravdou. Tolstého sympatie k revolučním odpůrcům stávajících pořádků a systematická kritika církve vedly k jeho exkomunikaci. Objevovali se stále početnější stoupenci a žáci snažící se ideje ruského hraběte vtělit do praxe. Úspěch, popularita ani snaha změnit svůj život však nepřinášely kýžený výsledek. Tolstého neopouštěl neklid. Nadešla jeho poslední cesta, která byla útekem před rodinou, před svou vlastní legendou. V doprovodu osobního lékaře (Slováka Dušana Makovického) se potají vydal na Kavkaz. Ve vlnu dvaosmdesátiletý Tolstoj onemocněl zápallem plic a zemřel na železniční stanici Astapovo... symbolicky na cestě, nesmířený s rodinou, církví ani s oficiálním Ruskem.

Hanuš Nykl,
www.mestskadivadlaprazska.cz, *kráceno*

Anna Kareninová

Slavný román vyprávějící o síle vášně, která sice proráží hranice společenské konvence, ale časem uvadá. Hlavní hrdinkou je Anna, provdaná za vysokého státního úředníka. On je velmi chladným mužem, a tak se Anna, plná vášně a touhy po lásce, z nedostatku citu zamiluje do přitažlivého a romantického důstojníka Vronského. Je z toho láska na první pohled, osudová láska, která rozvrátí manželství. Zpočátku energická Anna plná síly, oslňující nadměrnou krásou i elegancí se však postupně mění. Začíná být nespokojená se společenským postavením nevěrné ženy, která vlastnímu muži lže a přitom se tajně schází s jiným.

Anna Karenina

Anna Karenina Armina Petrase je divadelní dramaturgie redukována na sedm postav, ovšem s úctou k původní předloze a s důrazem na emoční stránku hrdinů. Klasické dílo tímto nabývá nový rozměr a nabízí z trochu jiného úhlu pohledu věčné paralely s naším dneškem.

E. Adamovská, B. Sedláčková, T. W. Przybyla, P. Sutorý

Tolstoj zřídil a vedl vesnickou školu

Tolstoj byl přesvědčen o tom, že dobrá škola je škola svobodná a radostná. A dokonalý učitel? Spojuje v sobě lásku k věci i lásku k žákům. Jeho školní experiment měl přesvědčivé výsledky, pak ale narazil na škarohlídství úřadů i velkostatkářů v sousedství. Jako ředitel školy Tolstoj po třech letech „vyhořel“ a začal se naplno věnovat literatuře. Jeho knihy mu přinesly světovou slávu, zatímco jeho pedagogická jasnozřivost zůstává nezaslouženě ve stínu jiných, známějších jmen. Tolstoj trval na svobodě v učení; čím větší svoboda, tím jsou učitel i škola lepší. Děti do jeho školy, kterou na své usedlosti v Jasné Poljaně založil v roce 1859, chodit nemusely. Šlo mu o to, aby tam chodit chtěly. Nemusely si s sebou nic nosit, jen svou vnímavou přirozenost. V žádném okamžiku nebyly nuceny do učení, a pokud je to nebavilo, mohly z výuky odejít. Velmi přesvědčivě odůvodnil nesmyslnost

učení skrz třídění a klasifikaci. Děti mohou přemýšlet pouze o něčem, co lze nějak vztáhnout k jejich zkušenosti. V přírodopise se má učitel podle Tolstého vyhnout obecnostem, zato má žákům poskytovat „co možná nejvíce a co nejpodrobnějších vědomostí o životě rozličných zvířat i rostlin“. Zájem zeměpisný u žáků nerozvíjel, protože ten se, dle jeho názoru, může vytvořit až cestováním, znalostí přírodních věd a četbou. Tolstoj tedy po čase usoudil, že to, čemu se říká dějepis a zeměpis neboli výčet faktů, nemá v obecné škole co dělat. Napsal vlastní slabikář i čítanky. Tolstoj svým žákům věřil, cenil si jich a měl je rád. „Láska k dítěti,“ píše, „neprojevuje se polibky a láskáním, nýbrž tím, že dospělý přivine je k sobě jako rovného.“ Tolstoj chtěl „vytvořit školu volnou a radostnou pro děti přirozené, zdravé, nezkažené ještě kulturou“. Tolstoj pedagogiku pilně studoval. A na to,

jak se učí v zahraničí, se jezdil dívat. Navštívil školy v řadě západoevropských zemí, zejména školy francouzské a německé. A vrátil se zklamaný. Podle něj žáky ubíjely. Škola jasnopoljanská byla celkem skromná, ale Tolstoj věděl, že investice do hmotného vybavení dobrou školu nedělají, ba naopak, zbytečně odčerpávají lidem, kteří kvůli tomu musejí platit nové dávky, finanční prostředky. Škola měla nejdřív jednu, později dvě světnice, které navštěvovalo asi 40 žáků rozdělených do dvou tříd. Denně se scházelo asi 30 dětí, z toho 3–5 děvčat. Dopolodní vyučování trvalo až do dvou hodin, pak šly děti na oběd. Odpoledne se začínalo ve čtyři hodiny. Výuka se někdy protáhla i do osmi devíti večer. Vyučování se řídilo zájmem žáků. V plánu na dopoledne byly čtyři předměty, ale když se dětem něco zalíbilo, byly nakonec jen dva nebo i něco docela jiného. Žáci mohli dát najevo libost nebo nelibost. Když je výklad nudil nebo byli unavení, směli odejít. To byla zpětná vazba pro učitele. Pod stříškou u vchodu byl zvonek, na ten v osm ráno zazvonilo některé z dětí, ale

nikdo za opožděný nástup nebyl trestán. V síni u schodiště stála hrazda a bradla, v prvním poschodí truhlářský soustruh, obojím se děcka ráda ve volných chvílích bavila. Žáci mohli při výuce sedět, kde chtěli, i na okně nebo na podlaze. „Hluk na začátku hodiny znenáhla se utišoval sám sebou, mezi vyučováním nebylo šeptu, smíchu ani žalob. To vše způsobila svoboda.“ Zkoušení jednotlivců před mlčícími spolužáky se ve škole nepraktikovalo. Zkoušky nejsou správným měřítkem vědomostí, tvrdil Tolstoj. V jeho škole se výuka nerozlišovala na výklad a zkoušení. Učitel vedl s dětmi dialog a jeho otázky se obracely na všechny. Někdy učitel pověřil zdatnějšího žáka, aby výklad zopakoval těm, kteří ho nepochopili. Trestání se škola zřekla. I od známek, které měly sloužit pro povzbuzení, škola posléze upustila. Učitelům kladl na srdce ve svých Všeobecných poznámkách pro učitele, aby „posuzující dětské práce, zdrželi se poznámek o čistotě sešitů, krasopisu nebo pravopisu i o stavbě a logice díla“.

eduzin.cz, redakčně kráceno

Armin Petras

„Ono se říká, že mezi českými a německými herci najdeme spoustu rozdílů, zvláště pak v přístupu k práci. Pozitiva českých herců vidím v jejich kreativitě, v tom, co během zkoušení nabízejí, jak rádi si se zadanou látkou hrají, a hlavně cítím z jejich strany smysl pro humor. Němečtí herci jsou o něco vážnější, analytičtější, přesnější, ale občas potřebují popostrčit, aby se více otevřeli světu.“

Petras vystudoval režii na Hochschule für Schauspielkunst Ernst Busch v Berlíně. Poté působil jako kmenový režisér v divadlech Theater Nordhausen a Schauspiel Leipzig. V letech 1999–2002 byl uměleckým ředitelem činohry ve Staatstheater Kassel, poté získal angažmá jako kmenový režisér a umělecký šéf v Schauspiel Frankfurt. V roce 2006 se stal intendantem v Maxim Gorki Theater v Berlíně. V letech 2013–2018 byl intendantem Schauspiel Stuttgart. Kromě toho režíroval na mnoha dalších významných německých scénách. Vedle své inscenační práce se věnuje také psaní her, a to pod pseudonymem

Fritz Kater. Za hru Zeit zu lieben, Zeit zu sterben získal v roce 2003 Mülheimer Dramatikerpreis. Za své souborné dílo byl v roce 2008 oceněn Else-Lasker-Schüler-Dramatikerpreis. V roce 2019 získal Ludwig-Mülheims-Theaterpreis za hru Love you, Dragonfly. Armin Petras je kmenový dramatik a režisér Theater Bremen. Do povědomí veřejnosti vstoupil především jako autor adaptací klasických děl (např. Anna Karenina, Plechový bubínek, Návštěva staré dámy, Matka Kuráž a její děti atd.), do nichž vnesl silnou režijní interpretaci. Je držitel mnoha ocenění za autorskou i režijní práci.

Markéta Słowiková

L. N. Tolstoj a Anna Karenina...

Román jsem poprvé četla na střední škole, ale jestli mi obsah tehdy něco dal, to už si skutečně nepamatuji. Je totiž rozdíl číst a číst. A také záleží na tom, v jaké životní fázi dílo čtete. K dílu jsem se vrátila až teď, když jsem se dověděla, že jsem obsazena do role Anny. A teprve nyní jsem román skutečně četla, a to s velkou chutí. Jsem nadšena čtivým jazykem a obrazotvorností.

Armin Petras a Anna Karenina...

První přečtení adaptace tohoto románu mě šokovalo. Ale s každým dalším čtením jsem si adaptaci postupně oblíbila. Baví mě zpracování, vystupování z rolí, komentování myšlenek daných postav. Určitě je to velká výzva a jsem ráda, že máme příležitost si vyzkoušet něco nového. Na zkouškách možná právě díky této adaptaci, byť to zní podivně, zažíváme mnoho legrace.

Moje Anna...

Myslím, že se v Anně občas najde každá žena. Některá méně, některá více. U mě je to spíše méně. Nedovedu si třeba představit, že bych opustila své malé dítě a přestěhovala se někam kilometry daleko. Ale právě v tomhle je naše povolání krásné, že i když může být postava charakterově herci vzdálená, může si vyzkoušet jiný život, jiný prožitek i osud. Nakonec si však k postavě vždycky cestu najdu a zamiluji se do ní. Protože láska je, ať už ji člověk vnímá jakkoli.

M. Słowiková

Zdeněk Klusák

že bych nevěřil, že při tak těžké hře může být na zkouškách i tolik smíchu a legrace. A jako Zdeněk Klusák bych chtěl, aby to vše Karenin Anně upřímně řekl, ale...

Můj Karenin...

Po seznámení se svou postavou a textem jsem si řekl „zase budu monologista“ – jeden monolog totiž střídá druhý. Ale upřímně... byla to velká výzva, aby se postava Karenina v průběhu hry nestala pro diváky nudná svou „ukecaností“, ve které je skrytý vnitřní boj upřímných citů, úvahy o nich. Strach, jak se na něj budou dívat ostatní. Co to vše může způsobit. To se mi na postavě líbí a baví mě ukázat skrytou bolest, vztek, smutek, nejistotu, zoufalost, uvažování o bolesti a citech, které už neumí dát najevo, jsou ještě upřímné nebo jsou jen záchrannou brzdou... Z toho všeho dávat najevo jen část, většinu si nechat pro sebe a nést si následky s sebou. A jako Zdeněk Klusák bych chtěl, aby to vše Karenin Anně upřímně řekl, ale...

L. N. Tolstoj a Anna Karenina...

Když se řekne Tolstoj, tak si snad každý představí tlustou knihu a hodně dlouhé čtení. Bylo mi asi 15 a v té době jsem moc nečetl, a když jsem uviděl tu knihu, řekl jsem si „no těbůh, nějaký grafoman Tolstoj a já to mám číst“. Jenže povinná četba byla povinná četba. Ale upřímně, jestli jsem to dočetl, si nepamatuji. Spíše mě zaujala jeho jiná kniha – Vojna a mír. Jak to bývá u kluků, podle názvu zajímavější. Vojna a mír. Při čtení knihy jsem ale zjistil, že to byl jenom první díl a že to má díly čtyři. Ale dal jsem to a bylo to pro mě zajímavější, i když o hodně delší. K příběhu Kareniny jsem se vrátil díky filmu, který jsem viděl pár let nato. Byla to stará ruská klasika z roku 1967 a mohu jen říct, že se mi líbil a dodnes se mi z paměti nevypařil.

Armin Petras a Anna Karenina...

Jiný pohled, jiné zpracování, jiné inscenování, úprava pro mě zvláště pojatá, místy zkratkovitá, více rytmická, někde zase rozsáhlejší. A taky musím podotknout,

Petr Sutorý

L. N. Tolstoj a Anna Karenina...

Je to už dávno, co jsem román četl, ale pamatuji si, že i když je dlouhý, je čtivý a že se mi Stefan [v románu Stěpan] zdál jako nesympatický povrchní člověk. Víc mě v románu zaujala pasáž o zážitku z lovu z pohledu psa.

Armin Petras a Anna Karenina...

Před prvním čtením jsem byl zvědav, jak román, který má 880 stran, Petras upravil do divadelního textu o 84 stranách. Myslím si, že se mu to povedlo, a věřím, že se i našim divákům bude představení líbit.

Můj Stefan...

Jako v románu je povrchní, hysterický a vlastně jsou s Annou sourozenci, jsou si povahově podobní. Když jsem na Stefanovi hledal něco pozitivního, říkal jsem si, že se aspoň snaží udržet rodinu pohromadě, když si člověk odmyslí, že to dělá vlastně jen proto, aby měl doma klid.

P. Sutorý

T. W. Przybyla

L. N. Tolstoj a Anna Karenina...

„Levin strávil v Moskvě dva měsíce v opojení. Denně se vídal s Kitty. Ale najednou si řekl, že takhle to dál nejde, a odjel na venkov. Jezevec! Namluvil si, že u Kitty nemá šanci. Copak ho může mít ráda? Hloupost! Jeho vrstevníci byli už dávno plukovníky, pobočníky, profesory, řediteli bank a železnic. A on? Statkář.“

Armin Petras a Anna Karenina...

Levin: „Rozkošná a tajem opředená Kitty by takového ošklivého a především bezvýznamného muže, za něhož se sám považoval, milovat nemohla. Dobrého člověka, za něhož se považoval, člověk může mít rád jako přítele, ale být milován tak, jako on miloval Kitty, na to by člověk musel být hezký a předně význačný muž.“

Můj Levin...

...prostě můj Levin!

T. W. Przybyla

Eliška Adamovská

L. N. Tolstoj a Anna Karenina...

Tak abych se přiznala, román jsem nečetla. Ruský realismus nepatří mezi mé oblíbené čtenářské období, i v maturitním seznamu se mi jej podařilo nahradit něčím jiným. Filmová adaptace s Keirou Knightley v hlavní roli se mi ale velmi líbila.

A vzhledem k tomu, že kolega Frydrych na čtených zkouškách neustále vytahoval fakta a souvislosti z románu, které v drammatizaci nejsou, jsem o ně naštěstí ani nepřišla.

Armin Petras a Anna Karenina...

Když jsem si drammatizaci přečetla

poprvé, nebyla jsem si úplně jistá, co si o ní myslet. Při dalších čteních se mi ale začala zamlouvat čím dál víc. Líbí se mi přímočarost a zkratkovitost, se kterou je napsána. Líbí se mi emoční i situační střihy, zkrátka mě baví. A doufám, že bude i diváka.

Moje Dáša...

Dášu hledám, snad ji do premiéry najdu. Dáša je téměř ve všem jiná než já. Jsou role, u kterých si postavu dokážu ihned představit, pochopit ji, ale Dáša není jednou z nich, a tak mě čeká ještě spousta práce. Jedno ale máme společné – sesterskou lásku.

E. Adamovská

Barbora Sedláčková

L. N. Tolstoj a Anna Karenina...

Abych se přiznala, jedná se o román, který jsem zatím nečetla. Troufám si říct, že se mi kniha s největší pravděpodobností bude líbit, jelikož mi v dramatinizaci, kterou připravujeme, lahodí tehdejší ruské propracování psychologických momentů jak mezi postavami, tak uvnitř postav samotných.

Armin Petras a Anna Karenina...

Po prvním přečtení jsem byla v šoku a neuměla si představit, jak se práce na něm bude vyvíjet, ale musím říct, že mě to moc baví. U Petrase dominuje abstraktní pojetí scén, zkratkovitě jednání postav a zhuštěný děj. Přidané prvky epického divadla navíc umožňují hercům i divákovi nahlédnout více do vnitřního jednání postav a z inscenace to už samo o sobě dělá čímsi zajímavý a netypický projekt. Z mého počátečního šoku a nedůvěry se tak postupně stává radost z práce a velké očekávání. Jako bonus vnímám – pro tragický text netypické – zko-ušky plné smíchu díky úžasným lidem, které mám při této práci kolem sebe.

Moje Kitty...

Kitty je kouzelnou postavou, která mě místy štve, místy fascinuje. Svou vnitřní nevyzrálostí reaguje na okolí prvoplánově a schází jí racionální uvažování. Přestože ji i z hlediska svého, byť ne zas tak odlišného věku vnímám nevyzrálé, mám s ní společného více, než se na první pohled zdá. To je asi důvod, proč mě občas štve. V rámci jejího emocionálního založení jí nemám co vyčítat. I když se dlouhodobě snažím do svého života zapojit také hlavu, musím přiznat, že srdce, emoce a city v mém životě nekompromisně vítězí. S jejím intenzivním prožíváním situací se umím ztotožnit, hodnoty mám ale posunuté jiným směrem. Ale díky ní ráda vzpomínám na to, co pro nevyzrálého člověka znamená zamilovat se... úplně a naprosto, s růžovými brýlemi a s žádnou myšlenkou na jiný než dobrý konec. Vzhledem ke svému emocionálnímu vnímání a silnému sklonu ke snění si však určitou naivitu a představu o růžovém světě i já v sobě stále držím.

B. Sedláčková

Ondřej Frydrych

L. N. Tolstoj a Anna Karenina...

Román jsem četl ještě za školních let na konzervatoři. Jako v podstatě celou ruskou klasiku, která mě vždy velmi zajímala. Kdybych měl jmenovat to, co mě v románu zaujalo, byl by to určitě realistický popis doby. Vzdálenosti, které byly mezi lidmi... tehdy ještě nebyly prostředky na to je překonat. I když v dnešní době jsou vzdálenosti zase, ale v něčem jiném.

Armin Petras a Anna Karenina...

Tento formát divadla je specifický a samozřejmě i něčím zajímavý. Pevně doufám, že si k němu divák najde cestu, stejně tak jako my při zkoušení.

Můj Vronský...

Je to muž, který si možná neuvědomuje důsledky svého jednání a všech svých činů. Hlavně na počátku. A pak už se „z rozjetého vlaku“ těžko vystupuje.

O. Frydrych

Michal Spišák, režisér

Pochádzate ze známé slovenské režisérské rodiny. Režisérom byl tatínek, režisérom je váš bratr Ondřej i vy. Prozradte na sebe o něco víc...

Režisérom je aj môj najstarší syn Samuel, aj najstarší syn môjho brata Šimon, moja manželka je herečka, aj švagriná [manželka môjho brata], aj naša nevesta, matka našej krásnej vnučky Margaréty je herečka, hercom je aj náš mladší syn Jakub. Čo o sebe ešte dodať? Postihnutie divadlom je kompletné a komplexné.

Na České scéně TD režírujete poprvé, spolupracoval jste ale s Polskou scénou TD, spolupracujete i s dalšími českými a slovenskými divadly. Se kterými? A máte nějakou svou domovskou scénu?

V minulosti som mal možnosť spolupracovať s Moravským divadlom Olomouc, niečo som robil na Kladne a v divadle Rokoko v Prahe. Naposledy

to bolo Slezské divadlo v Opave. Na Slovensku som robil už asi vo väčšine divadiel – napokon nie je ich tam až tak veľa. Domovskú scénu nemám, som taký divadelný nomád, presúvam sa z divadla do divadla. A keď sa tá spolupráca podarí, tak sa celkom rád vraciam. To je príjemné.

K Anně Karenině se vrátíte po letech, jak jste sám řekl, je jiná než při prvním čtení?

Aby nedošlo k omylu. K románu Anna Kareninová som sa vrátil po rokoch ako čitateľ, v divadle som túto tému nikdy nerobil. Čítal som ho tretí krát. Je to skrátka skvelá kniha. Neviem, či dokážem ten čitateľský zážitok nejako popísať. Fascinuje ma, že postavy, ktoré autor vytvoril, sa chovajú a rozmýšľajú presne ako my teraz. Sú to naši súčasníci, ktorých osud ma strháva. A tento pocit museli mať zjavne aj generácie čitateľov pred nami.

Je to zvláštny pocit istoty, ktorý pociťujem pri čítaní. Po všetkých tých traumách sa svet nezrútil, existoval nejako ďalej. To dáva nádej, že snád' aj naše hrôzy a zúfalstvá raz odídu a svet zostane ďalej stáť. Že to skrátka akosi prežijeme.

Čtete Annu Kareninu jinak jako čtenář a jinak jako režisér?

Petrasova verzia Anny Kareniny je síce moderné zpracovanie Anny Kareniny, ale je to zpracovanie, ktoré ctí autora pôvodnej predlohy. Napriek tomu je to dielo zvláštne a originálne napísané.

Čím vás oslovilo a čím naopak překvapilo či zaskočilo? Co rozhodlo, že jste se do zkoušení s námi pustil?

To súvisí s umením možného na javisku. A veľmi to súvisí so samotnou dramatisáciou, ktorú sme si napokon pre inscenáciu vybrali. Na jednej strane je vedomie, že román ako celok

sa preniesť na javisko nedá. Na čo by to bolo? Na druhej strane stojí otázka, čo sa vlastne na to javisko dá dostať. Hra Armina Petrasa je skvelá spoločnosť, ako je napísaná. Jednotlivé postavy svoje príbehy nielen zažívajú, ale zároveň o nich rozprávajú v tretej osobe. [Je to vzdialená ozvena nemeckej tradície epického divadla.] Ako diváci tak máme šancu vidieť hrdinom doslova do hláv, počuť nahlas to, čo si myslia, ako uvažujú o sebe a o druhých. Je to dramatické a veľmi vzrušujúce. Zároveň je to dosť zložitá inscenovať. Takže pre mňa je to také dobrodružstvo s otvoreným koncom, na ktorý sa veľmi teším. A to asi rozhodlo, prečo Anna Kareninová práve v tejto podobe. Som zvedavý na prijatie u divákov.

Karel Čapek: Hovory s TGM

Vyhledal jsem Tolstého; neměl jsem pokdy ho prostudovat četbou jako Do-stojevského, tož jsem ho chtěl poznat osobně. Prvně jsem ho navštívil v Moskvě v jeho paláci. Pamatuju se jako dnes, jak mi skoro s hrdotí ukazoval svou pracovnu: dřevěný selský strop, co by rukou dosáhl, ale ten strop byl dodatečně zadělán do vysoké panské komnaty. V té selské jizbě psací stůl a pohodlné kožené křeslo a divan – do selské jizby se to rozhodně nehodilo. Měl dřevěné švarcvaldské hodi-ny, honosil se, že stály jen třicet pět kopejek. Chodil v přepásané mužické rubašce a v botách, které si sám šil; to se rozumí, byly špatně šité. Na čaj mě uvedl do panských pokojů – samý červený samet, jak bylo zvykem v šlechtických domech. Paní hraběnka mu přistrčila obvyklé zavření, ale on, jako by to nepozoroval, srkal čaj po mužicku skrze kousek cukru. Po čaji jsme šli do parku; hovořili jsme o Schope-nhauerovi, kterému Lev Nikolájevič špatně rozuměl; uprostřed řeči se zastavil jako

mužik na mezi a vybědl mě k následování – mně to připadalo chtěné, uměle primitivní, nepřirozené.

Lev Nikolájevič mě pak pozval i do Jasné Poljany. Jel jsem z Tuly kibitkou – před vsí můstek tak rozbitý, že by si koně polámali nohy; museli jsme objíždět. Před poled-nem jsem dojel do zámku; řekli mně, že Lev Nikolájevič ještě spí, protože prode-batoval celou noc s Černovem a hosty. Šel jsem tedy zatím do vsi; byla špinavá a ubohá. Před jednou chalupou praco-val mladý mužik; dal jsem se s ním do řeči a vidím, že má pod rozhalenou košilí nějakou vyrážku – příjice. V jiné chatrči jsem našel na peci stařenu ve špíně a bez pomoci, pracující k smrti. Vrátil jsem se k Tolstému; ten den k němu došel mladý Gay, syn malíře, jeho stoupenec; ten se oprostil tak dalece, že šel k Tolstým z da-leka pěšky, protože železnice prý není mužická; přišel tak zavšiven, že se musil honem vykoupat a vydrhnout. Tolstoj sám mi řekl, že pil ze sklenice syfilitikovy,

aby mu nedal najevo ošklivost a neponížil ho; na to myslel, ale očistit sedláky od ná-kazy, na to ne. A když začal vykládat, že se máme oprostít, že máme žít po mužicku a tak, řekl jsem mu: A co ten váš dům a sa-lón, ta křesla a divany? A co ten bídný život vašich sedláků? To je oproštění? Vy sic nepijete, ale kouříte cigaretu za cigaretou; když askeze, tož důsledná. Mužik žije chudě, protože je chudý, ale ne proto, aby byl aske-tou. A řekl jsem mu, co jsem viděl v jeho vsi, ten nepořádek, nemoci, špínu a to všecko. Pro boha dobrého, to vy nevidíte? Vy, ta-kový umělec, neumíte to pozorovat? Šít si sám boty, chodit pěšky místo jezdit vlakem, to je jen maření času; co lepších věcí by se za tu dobu dalo udělat! Citoval jsem mu anglické přísloví „Cleanliness is godliness“ a naše české „Čistota půl zdraví“. Zkrátka nemohli jsme si rozumět. Hraběnka byla rozumná žena, viděla nerada, jak Tolstoj by všechno nerozumně rozdal; myslela na své děti. Nemohu si pomoci, v tom jejím rozpo-ru se Lvem Nikolájevičem jsem dával spíš za pravdu jí. Potřetí jsem navštívil Tolstého krátce před jeho smrtí roku 1910; to už se vnitřně docela rozešel se ženou. Byl velmi

nervózní a neopanoval se. V té době byl u něho a ve vsi lékařem náš doktor Mako-vický. Byl jednostranně zaujat pro Tolstého a jeho učení; míval za nehtem kousek tuhy a tou v kapse do notýsku zapisoval, co Lev Nikolájevič mluvil. Prostota, oprostít se! Můj ty Bože! Problém města a venkova se nedá řešit sentimentální morálkou a prohlašo-váním sedláka a venkova za vzor ve všem; zemědělství dnes se již také industrializuje, nemůže být bez strojů a sedlák potřebuje vyššího vzdělání než jeho dědové – o tom všem je i u nás ještě mnoho nesprávných názorů a zděděných předsudků. Nejvíc jsme se přeli o neodpírání zlému; nepochopoval, že neběží jen o odpírání násilné, nýbrž o boj proti zlému na celé čáře: neviděl rozdíl mezi defenzívou a ofenzívou, myslel si, že by například ta-tarští nájezdníci, kdyby jim Rusové neodpo-rovali, po krátkém zabíjení od násilí ustali. Moje teze zněla: Když mě někdo napadne, aby mě zabil, budu se bránit, a nebude-li jiné pomoci, zabiju násilníka; když už jeden ze dvou má být zabit, ať je zabit ten, kdo má zlý úmysl.

Hovory s TGM, redakčně kráceno

Šéf obchodu a marketingu Kateřina Mertha
Šéf jevištního provozu Roman Sekula
Šéf provozu světla a zvuku Vladimír Rybář
Vedoucí dekorační dílny Kristina Libosková
Vedoucí krejčovny Karin Szostoková
Vedoucí vlásenkárny Šárka Szeligová
Vedoucí rekvizitárny Josef Kurek
Vedoucí garderoby Jana Černá

Světla Robert Kurkiewicz / Dariusz Molicki
Zvuk Roman Rakowski / Wojciech Bielach
Vlásenky Pavla Cwiertková
Rekvizity Ivana Kolondrová
Garderoba Monika Minarzová
Jevištní technika Jiří Ponča / Jiří Gebhart
Roman Szarowski / Jindřich Tesarczyk

Redakce programu Alice Olmová
Jazyková korektura Martina Bojdová
Foto Miroslav Pawelek / Karin Dziadková
Grafický zlom Iva Lupková
Tisk ProPrint Český Těšín, spol. s r. o.

*Divadelní práva zastupuje agentura Drei Masken Verlag GmbH, Mnichov
Autorská práva k dramatickému textu a překladu v České republice
zastupuje Aura-Pont s. r. o., Veslařský ostrov 62, 147 00 Praha 4*

*Požičování zvukových nebo zvukově obrazových záznamů
z představení je zakázáno*

KVĚTINKA
&
Darčovka M. R.

M. Slowiková

TĚŠÍNSKÉ DIVADLO ČESKÝ TĚŠÍN

Ostravská 67, 737 35 Český Těšín

tel.: +420 558 746 022/23

e-mail: obchodni@tdivadlo.cz

www.tdivadlo.cz

VSTUPENKY, PŘEDPLATNÉ, DÁRKOVÉ KARTY

Informační centrum a pokladna TD
náměstí ČSA 1222/10, Český Těšín
nebo hodinu před představením v TD

Č E Š K Ý T Ě Š Í Ň

Moravskoslezský
kraj

Príspevková organizace
Moravskoslezského kraje

